

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

Sant Pol en temps dels ibers

QUI EREN ELS ÍBERS?

Història 2

INTRODUCCIÓ

En el segle V aC., l'evolució de les poblacions de la primera edat del ferro va donar lloc a l'aparició de la **primera cultura amb nom propi** a Catalunya: **els ibers**, nom amb el que els grecs denominaven a les poblacions que habitaven al litoral mediterrani de la Península Ibèrica.

En el desenvolupament de la cultura ibèrica hi va tenir un pes molt important la colonització fenícia. La relació comercial amb els fenicis va potenciar l'**especialització** de les societats prehistòriques, tant en la mineria com en l'agricultura, per tal d'obtenir un rendiment més elevat de la producció que **permetés un excedent** per a ser destinat al **comerç**.

L'impacte del comerç fenici es va notar en el desenvolupament definitiu de la metal·lúrgia del ferro en tot el litoral, i en un aspecte cultural com era l'**adopció d'una mateixa forma d'escriptura**, tot i que podia servir per expressar-se en diferents variants lingüístiques.

A Catalunya, els ibers van canviar aviat les seves relacions comercials amb la fundació de la colònia d'Emporion per part dels grecs.

La relació amb els grecs va resultar molt més forta en els pobles de la costa que no en els d'interior, fet que es va notar durant les guerres púniques, quan els primers es van posar al costat dels interessos grecs i romans, mentre els segons ho van fer al costat dels cartaginesos, hereus dels fenicis.

A finals del segle III aC. els ibers van perdre la seva independència política en quedar sotmesos a Roma, però la seva cultura encara va poder continuar, encunyant les seves primeres monedes per a pagar els tributs que els hi havien imposat.

A la fi del s. I aC., finalment, la cultura indígena va acabar per desaparèixer sota el pes de la romanització.

Sant Pol, en temps dels ibers, estava poblat pels **laietans** (una de les moltes tribus iberes que poblaven la península i que en aquest cas ocupaven la zona propera al mar entre els deltes del Llobregat i la Tordera).

De la seva estada a **Sant Pol no en resta gairebé res** ja que la romanització, molt primerenca, ocupà possiblement la mateixa localització dels poblats ibèrics. La superposició romana fou tan important que feu desaparèixer la major part de les restes.

Només en resten alguns jaciments sense excavar o poc estudiats com la Torre Martina (probable construcció romana sobre restes iberes), algunes peces trobades durant la construcció i urbanització del l'actual carrer del Manzanillo i petits jaciments sense excavar situats en paratges elevats del municipi.

AGRICULTURA

El **conreu del blat, la civada i l'ordi** eren, amb els llegums (**llenties, faves i pèsols**), les espècies més comunes.

Les **olives, avellanes, figues, mores, aglans**, ... que trobem en algunes excavacions no procedeixin probablement d'arbres conreats sinó de la **recol·lecció**.

La **recol·lecció de bolets, espàrrecs, tòfones, herbes aromàtiques, canyes i espart**, completava la seva dieta o els permetia la fabricació d'estris.

El conreu de la vinya, conegut des de l'arribada dels grecs a les nostres costes, va tenir molta importància després de la romanització.

A més de l'agricultura de secà, també es practicava **l'agricultura d'horta i el conreu de les verdures**.

RAMADERIA

Els animals més consumits les **cabres i les ovelles, el porc, els bòvids, i el cavall**.

La llana de les ovelles i els productes làctics tenien un lloc cabdal a l'economia familiar. Cavalls i bous eren una bona ajuda a les tasques agrícoles.

La **caça de senglars, cérvols, conills, ocells**, ... era un bon complement alimentari.

PESCA

La presència d'hams i pesos en els poblats de la costa testimonien els **primers indicis d'activitat pesquera**. La **recol·lecció de mol·luscs** era força habitual.

INDÚSTRIA

La presència d'escòries de ferro i forns ens permeten parlar de petites indústries destinades a la **producció d'eines agrícoles**, de formes semblants a les actuals, **estris per a la defensa** i petits objectes pel **guarniment personal i la decoració**.

L'**artesanía** a càrrec de les dones tenia com objectiu la confecció de **teixits** per a la llar, **ceràmica** de cuina, ...

L'activitat tèxtil, a més dels vestits, comprenia també la confecció de **sacs, veles per als vaixells, coixineres, catifes, soles per a espadenyes**, ...

COMERÇ

Les tribus ibèriques practicaven l'**intercanvi de mercaderies** entre els diferents poblats **d'àmbit comarcal i amb comerciants estrangers instal·lats a la costa**.

El comerç local es basava en manufactures o matèries primeres que tinguessin _____ en _____ excés.

El comerç exterior es feia amb els productes que interessaven als grecs d'Empúries i Roses: cereals, metalls, pells, teixits i, probablement, esclaus. A canvi, rebien ceràmica de luxe per a beure vi decorada amb escenes mitològiques, armament, joies, perfums o teixits fins.

Les tribus ibèriques **començaren a encunyar moneda només a partir de la presència romana a la fi del segle III a d C.**

SOCIETAT

Les tribus de la costa, en contacte amb grecs i altres pobles forasters, i motivats pels interessos econòmics, van crear unes estructures sociopolítiques més igualitàries. **Repartien els beneficis de manera igualitària.**

L'organització politicosocial que existia era la tribal.

Els caps de família designaven les diferents tasques als membres de la comunitat.

A la nostra comarca, com totes les costaneres, la densitat de poblats era molt més elevada que a les zones d'interior.

La família, de caràcter patriarcal, tenia en la dona un element bàsic per a la seva economia i, probablement, protagonista a les cerimònies religioses, com a sacerdotessa.

Les famílies eren monògames i els lligams entre elles molt forts; els forts vincles de parentiu entre elles per línia paterna constituïa **el clan**, si bé no es pot excloure la transmissió d'herències per via materna.

En tot cas, **la dona tenia un important paper** en el sistema econòmic, ja que, a més del treball agrícola i domèstic, tenia al seu compte la fabricació de la ceràmica i els teixits, elements molt importants i imprescindibles per a la vida del poblat.

Pel que fa a l'habitatge, es tractava de **cases senzilles** de planta rectangular amb una superfície d'uns vint metres quadrats en una sola estança.

La **coberta, generalment d'un sol vessant**, estava formada per bigues recobertes de troncs, fustes, branques i fang.

Gairebé sempre disposava d'una **llar de foc central** envoltada pel mobiliari (**banquetes i estris domèstics**) i el lloc o **sitja** on s'hi emmagatzemava gra (contenidors ceràmics amb graners elevats situats en prestatges).

Com aixovar no hi faltava ni el **molí de gra** ni els **telers** per a fer les seves vestimentes.

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

Sant Pol en temps dels ibers

PER SABER-NE MÉS:

Visites

Bibliografia

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi: *República, Guerra Civil i Primer Franquisme - 1931-1948-*. Estudis Maresmenecs/Història. Editorial Oikos-Tau.Vilassar de Mar,1998.

Quaderns

Publicacions periòdiques

Articles

Aquest material fotocopiable pretén donar a conèixer aspectes del medi proper de Sant Pol de Mar i pot ésser reproduït per qualsevol mitjà sempre que s'indiqui autoria i procedència. Per a dur-lo a terme hem comptat amb l'ajut econòmic i el suport de la Diputació de Barcelona dins del seu programa Xarxa de Municipis de Qualitat.

© CEIP SANT PAU
C/Camp Balmanya, s/n
Sant Pol de Mar

Autor : Xavier Roca i Rosell

